

องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฝือง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในหน่วยงานภาครัฐ

ประจำปีงบประมาณ 2569

การค้นหาค่าความเสี่ยง

การวิเคราะห์สาเหตุ

มาตรการป้องกัน

การติดตามประเมินผล

จัดทำโดย สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฝือง

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟืองเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้

องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม

ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริต สารจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบ และการปฏิบัติงาน ตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันองค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบ ต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล

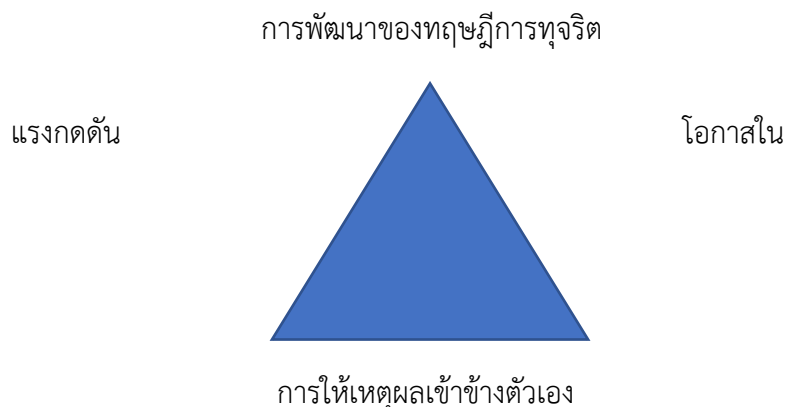
๑. วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑. เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต
๒. เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
๓. เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจในระบบธรรมาภิบาลและความซื่อตรงขององค์กร
๔. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒. กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

การดำเนินการตรวจสอบเพื่อตรวจรับการทุจริตในองค์กร สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการคือ ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของทฤษฎีการทุจริต และทำความเข้าใจองค์ประกอบของพฤติกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการทุจริต และกระบวนการติดตามเพื่อค้นพบการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีพัฒนาการของทฤษฎีการทุจริต ดังนี้

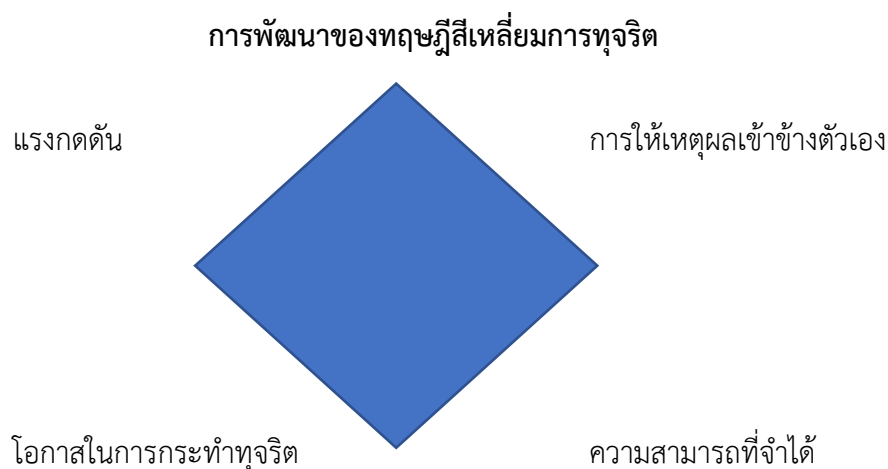
ได้เผยแพร่ผลการศึกษาทฤษฎีการทุจริต โดยระบุว่า การกระทำการทุจริตนั้น เกิดจากสาเหตุ ๓ ประการ โดยทั้ง ๓ ประการจะต้องเกิดขึ้นพร้อมกันทั้งหมดจึงจะเกิดการทุจริตขึ้น โดยมีชื่อเรียกว่า สามเหลี่ยมทุจริต ซึ่งหน่วยงานส่วนใหญ่นำไปปรับใช้กับการประเมินความเสี่ยงและวางแนวทางป้องกันการทุจริตด้วยทฤษฎีสามเหลี่ยมทุจริตอย่างแพร่หลาย สาเหตุ ๓ ประการประกอบด้วย

๑. โอกาส (Opportunity) คือ การมีช่องทางที่จะดำเนินการได้ เหตุการณ์ที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการทุจริตจะเป็นสถานการณ์ที่เปิดช่องให้คนในคนหนึ่งกระทำการทุจริตได้โดยที่เขาไม่รู้หรือเชื่อว่า เขามีโอกาสถูกจับได้หรือมีโอกาสน้อยที่จะถูกจับได้ องค์กรใดก็ตามที่ไม่มีมาตรการอย่างจริงจังที่จะป้องกันการทุจริตก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริตในองค์กร

๒. แรงจูงใจหรือแรงกดดัน (Motivation/Pressure) มาจากหลายรูปแบบ เช่น ปัญหาการเงินหนี้สินการพนัน ติดยาเสพติด ชอบเที่ยวเตร่ มีภาระหนี้สินส่วนตัว ความโลภอยากได้อยากมี ถือเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่ง และบางกรณีมาจากความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากองค์กร

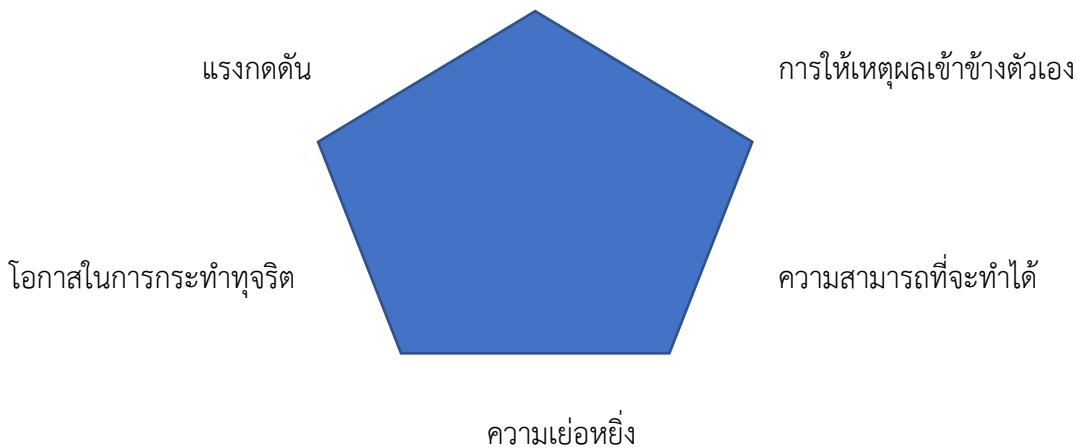
๓. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คนที่กระทำการทุจริต จะหาเหตุผลโน้มน้าวใจตนเองที่จะกระทำสิ่งนั้นด้วยฐานความคิด (Mindset) ที่สนับสนุนการกระทำการทุจริต หาข้ออ้างที่ยกมาเพื่อให้ตนเองลดความรู้สึกผิดในการกระทำทุจริต เช่น เงินเดือนน้อย หัวหน้างานไม่เป็นธรรม เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับทบทวน กล่าวว่างานโอกาส คือ ประสิทธิภาพการทุจริต ส่วนแรงจูงใจ (Pressure) และการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) เป็นการสนับสนุนที่จะพาตนเองไปสู่กระบวนการทุจริต ทั้งนี้ทบทวนนี้มีการเพิ่มสาเหตุที่ ๔ คือ ผู้กระทำผิดหรือทุจริตต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพความสามารถ (Capability) ซึ่งสามารถมองเห็นช่องทางกระทำการทุจริต หรือการละเมิดกฎและนโยบายที่มีได้ และสามารถเปลี่ยนโอกาสในการทุจริตให้กลายเป็นความจริงได้ ผู้ที่มีสมรรถนะความสามารถ (Competence) มีลักษณะทั่วไป คือ ๑. อำนาจหน้าที่ภายในองค์กรเอื้อต่อการทุจริต ๒. มีสติปัญญาเพียงพอในการทำความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากสถานการณ์เพื่อก่อทุจริต ๓. ความมั่นใจสูงกว่ายากต่อการตรวจจับได้ ๔. มีความสามารถหรือทักษะการบีบบังคับ ชูเชิญผู้อื่นให้เห็นด้วยหรือโน้มน้าวให้มองเป็นถูกได้ ๕. มีความสามารถโกหกได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ๖. สามารถบริหารจัดการต่อความเครียดหรือแรงกดดันสูงได้ ซึ่งเป็นที่มาของทฤษฎีสี่เหลี่ยมทุจริต ตามทฤษฎีสี่เหลี่ยมจัตุรัสดังภาพ

ต่อมา Horwath ได้ศึกษาและพัฒนาทฤษฎีสี่เหลี่ยมจัตุรัสในส่วนของสาเหตุที่ ๔ เพิ่มเติมซึ่งพบว่าความหยิ่งโสทะนงตน เป็นสาเหตุที่ ๕ ซึ่งได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมของคนที่กระทำการทุจริตภายใต้ลักษณะความหยิ่งโสทะนงตน มีลักษณะดังนี้ ๑.ความมีอัตตาที่ยิ่งใหญ่ Big Ego หรือการมองโลกในแบบของตนเอง ๓. มีพฤติกรรมการใช้อำนาจในการกลั่นแกล้งจับผิดผู้อื่น Bullying Attitude ๔.การบริหารจัดการแบบเผด็จการ และกลัวการเสียตำแหน่ง หรือกลัวถูกลดความสำคัญของตนเองตามทฤษฎีห้าเหลี่ยมดังภาพ

การพัฒนาของทฤษฎีห้าเหลี่ยมการทุจริต

โดยหลักทฤษฎีทั้งสามได้กล่าวถึงสาเหตุจูงใจของพฤติกรรมผู้กระทำผิดหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดการทุจริตตามตารางดังนี้

Triangle Fraud	Four-sided Diamond	Fraud Pentagon Theory
๑. Opportunity ๒. Pressure ๓. Rationalization	๑. Capability ๒. Opportunity ๓. Incentive/Motive ๔. Rationalization	๑. Opportunity ๒. Pressure/Motive ๓. Rationalization ๔. Capability ๕. Arrogance

คำอธิบายความหมายของคำศัพท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	
Opportunity	โอกาส เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย มีสิ่งล่อตาล่อใจเปิดโอกาสที่จะฉกฉวยผลประโยชน์ เนื่องจากความบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบงาน หรือช่องว่างของกฎระเบียบเปิดโอกาสให้ทำได้
Pressure	ความกดดัน ความกดดัน และแรงกดดันเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มีความจำเป็นต้องการเงิน
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่าผิดมีความสามารถ และโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่

Capability	ความสามารถ มีความสามารถที่ทำให้เกิดจากอุปนิสัย ความสามารถเฉพาะตัวของ ผู้ปฏิบัติงาน และลักษณะงานเอื้อประโยชน์ที่จะประพุดติมิชอบและทำการทุจริตได้
Incentive/Motive	แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ มีสิ่งจูงใจ
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่า ผิดมีความสามารถ และโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Greed	ความโลภ เกิดความละโมภโลภมาก เห็นคนอื่นทำผิดแล้วไม่ได้รับการลงโทษ จับ ไม่ได้จึงหลงผิดอยากทำบ้าง ไม่พึงพอใจในสิ่งตนมี
Need	ความต้องการอยากได้ ความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องการใช้เงิน จึงเป็นแรง กัดดันให้ทำสิ่งที่ทำได้เพื่อให้ได้เงินมา
Expectation	ความคาดหวัง ความหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำไม่มีผู้อื่นล่วงรู้ และเอาผิดได้หรือโอกาสที่ จะถูกค้นพบการกระทำที่ผิด ถูกจับได้และรับการลงโทษน้อยมาก
Arrogance	ความหยิ่งยะโสทะนงตน
Exposure	การเปิดเผยหรือโอกาสถูกจับได้ หมายถึง ความกลัวหรือความเสียวที่จะถูกเปิดเผย หรือถูกลงโทษหากระบบลงโทษไม่เข้มงวด หรือการตรวจสอบไม่จริงจัง บุคคลก็จะไม่ รู้สึกกลัวผลของการกระทำ

๒.๒.COSO ๒๐๑๗

COSO ๒๐๑๗ Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์และการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้องค์การบริหารความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้าง มูลค่าเพิ่ม ให้กับองค์กร

๑.องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑ Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร) ประกอบด้วย บทบาทของคณะกรรมการ โครงสร้างการดำเนินงานตามเป้าหมายกลยุทธ์ การกำหนดวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ การยึดมั่นต่อค่านิยมองค์กร และการสร้างความเข้มแข็งด้านทุนมนุษย์

๑.๒ Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของธุรกิจ การกำหนดระดับความสามารถในการรับความเสี่ยง การประเมินทางเลือกของกลยุทธ์จัดการความเสี่ยงองค์กร และการวางเป้าประสงค์ทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง

๑.๓ Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน) ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินระดับความรุนแรง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการพิจารณาภาพรวมของความเสี่ยงองค์กรทั้งหมด

๑.๔ Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุง) ประกอบด้วย การประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการบริการความเสี่ยง การทบทวนความสามารถในการจัดการและระดับความเสี่ยง และการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงองค์กร

๑.๕ Information Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน) ประกอบด้วย การใช้สารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ

สนับสนุนการบริหารความเสี่ยง และการรายงานความสำเร็จการดำเนินการ รวมทั้งวัฒนธรรมความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงขององค์กร หรือ ERM นั้นเป็นแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบเดิมหลายประการที่สำคัญมี ดังนี้

แบบเดิม	ERM
ทำแยกเป็นส่วนๆ หรือฝ่าย ๆ	ทำแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร
บริหารแบบตั้งรับ (รอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ไข)	บริหารแบบเชิงรุก (ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น)
ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ	ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มุ่งเน้นด้านลบเพื่อลดความเสียหาย	มุ่งเน้นด้านบวกด้วยโดยแสวงหาโอกาสที่จะเป็นประโยชน์แก่องค์กร ควบคู่กับด้านลบ

๒.๓ ISO ๓๗๐๐๑:๒๐๑๖ Anti-bribery Management Systems : ABMS

ISO ๓๗๐๐๑ มาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน ซึ่งองค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน ISO ประกาศเมื่อปี ๒๕๕๘ ครอบคลุมตั้งแต่การจัดตั้งระบบ กระบวนการดำเนินการ การธำรงรักษาและการปรับปรุงพัฒนาระบบจัดการติดสินบน ต้องมีการดำเนินการด้วยมาตรการอย่างเป็นระบบที่สมเหตุสมผล เหมาะสม เพียงพอเพื่อป้องกันการติดสินบน ที่ครอบคลุม

โครงสร้าง STRUCTURE OF ISO ๓๗๐๐๑ STANDARD ประกอบด้วย

๑. Scope ขอบเขต
๒. Normative references การอ้างอิงตามกฎเกณฑ์
๓. Term and Definitions ข้อกำหนดและคำจำกัดความ
๔. Context of the organization บริบทขององค์กร
๕. Leadership ความมเป็นผู้ผู้นำ
๖. Planning การวางแผน
๗. Support การสนับสนุน
๘. Operation การทำงาน
๙. Performance Evaluation การประเมินผลการปฏิบัติงาน
๑๐. Improvement การปรับปรุง

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต		
ด้านที่ ๑	ด้านการอนุมัติอนุญาต	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงาน
ด้านที่ ๒	ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ
ด้านที่ ๓	ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ	โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุน หรือเงินที่ได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานอื่น งบกลางเงินนอกงบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	การกำหนดมาตรการในการป้องกันการทุจริต ให้สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล จึงเป็นเรื่องที่ทุกองค์กรจำเป็นต้องทำ เพราะหากองค์กรได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นในองค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีโอกาสเกิดการทุจริต หรือหากมีโอกาสที่จะเกิดการทุจริต องค์กรที่จะสามารถบริหารจัดการ และหามาตรการมาป้องกันได้ หรือหากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่ได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
สินบน Bribery	สินบน Bribery ISO ๓๗๐๐๑ ได้ให้ความหมายสินบน หมายถึง การเสนอการสัญญา การให้ การรับ การเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมิมูลค่าเท่าใด (ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใด ๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าว หรือตอบแทนเพื่อให้บุคคลกระทำการหรือละเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลอื่น

ของขวัญ	หมายถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่กันเพื่ออภัยภัยไมตรี ให้เป็นรางวัลให้โดยเสนาหา ให้เพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ และให้หมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การให้สิทธิพิเศษ ซึ่งมีใช่เป็นสิทธิที่จัดได้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคา ทรัพย์สินหรือการได้รับบริการหรือการรับการฝึกอบรม หรือการรับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน
การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา	ตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓ ให้นิยาม “การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือบุคคลอื่นให้กันในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตา ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรมหรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
ความเสี่ยงการทุจริต	<p>ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ความไม่แน่นอนและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นและเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบเกิดขึ้น โดยผลกระทบบางบวกเรียกว่า “โอกาส” และผลกระทบทางลบเรียกว่า “ความเสี่ยง”</p> <p>ทุจริต : การใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิด : การดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบและการรับสินบน หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต</p> <p>Pain point หรือความต้องการ : ของผู้รับบริการ หรือ ธุรกิจตัวกลาง หรือ Third Party หรือ Customs Broke หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น สำหรับด้านการอนุมัติ อนุญาต ให้ถือว่าเป็นความเสี่ยงการทุจริตเนื่องจากความต้องการของผู้ขอรับบริการในแต่ละจุดสัมผัสของการให้บริการเป็นจุดเสี่ยง หรือเป็นตัวการในการเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใด นำสู่การจ่ายเงินและค่าธรรมเนียมนอกระบบ หรืออาจมีการเอื้อประโยชน์หรือการตอบแทนบุญคุณในรูปแบบต่าง ๆ อาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม</p>
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เป็นการค้นหาว่ามีรูปแบบหรือเหตุการณ์ที่อาจจะเป็นความเสี่ยงการทุจริตในอนาคตการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความชัดเจน โดยต้องทำการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในขั้นตอนของกระบวนการ/โครงการ อาจจะมีการทุจริตเกิดขึ้นการกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริตเป็นหัวใจสำคัญที่ต้อง Point Focus ถึงเหตุการณ์ที่คาดการณ์หรือพยากรณ์ในอนาคตว่าอาจเกิดการทุจริตขึ้นหากไม่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น

	การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตจึงต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าบุคคลใด กระทำ การสิ่งใดมีพฤติการณ์อย่างไร มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร เป็นต้น เพื่อจะนำไปสู่การ กำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่สามารถลดโอกาสหรือลดความ เสี่ยงได้อย่างตรงจุด
โอกาส	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อาจเกิดขึ้นในอนาคต
ผลกระทบ	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรง ความเสี่ยงการทุจริต	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ที่เป็น ผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด และ ผลกระทบ
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยง การทุจริต	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ

๒.๔ ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๒.๔.๑ ความมุ่งของผู้บังคับการ ในการวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของ องค์กร ที่ยอมรับว่าความเสี่ยงการทุจริตมีอยู่จริง หากมีประเด็นการทุจริตต้องยกระดับเป็นบทเรียนเพื่อเรียนรู้ และหาแนวทางการบริหารจัดการป้องกันการเกิดซ้ำ กฎเกณฑ์สำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรเติบโตไม่ใช่ ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการทุจริตเป็นนโยบายและแนวทางที่ทุกส่วนจะต้องนำไปปฏิบัติ

๒.๔.๒ ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริตในทิศทางเดียวกันของคนในองค์กร

๒.๔.๓ กำหนดกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและกระทำ การอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มีตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความเที่ยง ธรรมด้วยการมองจากบุคคลภายนอกมองไปที่กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน และอาจให้มีผู้แทน จากภายนอก เช่น ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการ ทุจริตเพื่อให้มีมุมมองที่รอบด้าน

๒.๔.๔ มีการเปิดเผยแผนและผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในเว็บไซต์ของ หน่วยงานและมีการสื่อสารภายในหน่วยงาน ติดตามประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิผลของแผนบริหารจัดการความ เสี่ยงการทุจริตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอาจมีการเปลี่ยนแปลง มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพียงพอหรือไม่ และมาตรการที่กำหนดไว้ใช้ได้จริงหรือใช้ได้จริง แต่ไม่ได้ผลและ สร้างความตระหนัก เรื่องความเสี่ยงการทุจริตในองค์กร

การคัดเลือกกระบวนการ/โครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง ได้ประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) ในหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะ "ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ" เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางกลไกป้องกันเชิงรุก เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดการทุจริตหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ในขั้นตอนการใช้จ่ายงบประมาณ (เช่น งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน) ประเด็นความเสี่ยงมักเกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk Identification)

โดยสามารถจำแนกประเด็นความเสี่ยงหลักๆ ได้ดังนี้:

- **การกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ (TOR):** การล่อลวงสเปกเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือการตั้งราคากลางที่สูงเกินจริง (Overpricing)
- **กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง:** การยื่นประมูลโครงการ การเลือกปฏิบัติในการคัดเลือกผู้เสนอราคาหรือการเร่งรัดกระบวนการโดยมิชอบเพื่อใช้วิธีเฉพาะเจาะจง
- **การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ:** การเบิกจ่ายเงินงบประมาณซ้ำซ้อน การจัดทำเอกสารหลักฐานเท็จในการฝึกอบรม/สัมมนา (โครงการผี) หรือการเบิกเงินไปแล้วแต่ไม่ได้ดำเนินงานจริง

การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk Assessment Criteria) ด้านที่ ๓ (ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ) กระบวนการกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ (TOR)

เกณฑ์การประเมินจะใช้หลักการวิเคราะห์ ๒ มิติ คือ **โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)** และ **ผลกระทบ/ความรุนแรง (Impact)** โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น ๕ ระดับ (๑ = น้อยที่สุด, ๕ = สูงที่สุด) ดังนี้

มิติที่ ๑: โอกาสที่จะเกิดทุจริต (Likelihood)

- **ระดับ ๑ (ต่ำมาก):** มีระบบควบคุมภายในที่ดีมาก ไม่เคยมีประวัติการทุจริตในเรื่องนี้เลย
- **ระดับ ๒ (ต่ำ):** มีมาตรการควบคุม แต่อาจมีช่องโหว่เล็กน้อย นานๆ ครั้งจึงจะเกิด
- **ระดับ ๓ (ปานกลาง):** มีช่องโหว่ในแนวปฏิบัติ มีแนวโน้มหรือเคยเกิดสัปดาห์/เดือน/ปีละครั้ง
- **ระดับ ๔ (สูง):** ขาดระบบควบคุมที่ดี มีโอกาสเกิดบ่อยครั้ง หรือมีเรื่องร้องเรียนบ่อย
- **ระดับ ๕ (สูงมาก):** ไม่มีระบบควบคุมเลย หรือเกิดเหตุการณ์ทุจริตในประเด็นนี้เป็นประจำ

มิติที่ ๒: ผลกระทบ/ความรุนแรงของการทุจริต (Impact)

- **ระดับ ๑ (ต่ำมาก):** ความเสียหายต่อเงินงบประมาณมูลค่าน้อยมาก ไม่กระทบต่อภาพลักษณ์หน่วยงาน
- **ระดับ ๒ (ต่ำ):** มูลค่าความเสียหายทางงบประมาณต่ำ เกิดการร้องเรียนภายในหน่วยงาน
- **ระดับ ๓ (ปานกลาง):** งบประมาณเสียหายปานกลาง ส่งผลกระทบต่อการทำงานหลักของหน่วยงาน
- **ระดับ ๔ (สูง):** งบประมาณเสียหายสูง หน่วยงานภายนอก (เช่น สตง., ป.ป.ช.) เข้ามาตรวจสอบ เป็นข่าวด้านลบในสังคม
- **ระดับ ๕ (สูงมาก):** งบประมาณเสียหายมหาศาล โครงการล้มเหลว ผู้บริหารระดับสูงถูกดำเนินคดีอาญา ภาพลักษณ์องค์กรเสียหายอย่างรุนแรง

การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Matrix)

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการบรรยายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ (ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ) โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

ผลลัพธ์ที่ได้จะถูกนำมาพล็อตลงใน ตารางความเสี่ยง (Risk Matrix) เพื่อจัดระดับความรุนแรงและจัดลำดับความสำคัญในการแก้ไข (Priority):

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๑๐ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๕ - ๙ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๔ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๑๐ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๕ - ๙ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๔ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

5	5	10	15	20	25
4	4	8	12	16	20
3	3	6	9	12	15
2	2	4	6	8	10
1	1	2	3	4	5
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเสี่ยงของมาตรการควบคุมที่มีอยู่

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Risk Mitigation Measures)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟืองได้ทำการคัดเลือกกระบวนการกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ TOR (ด้านที่๓ การใช้จ่ายงบประมาณ) เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน และการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณา ๒ ปัจจัย คือโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม

ระดับ	คำอธิบาย
	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผลการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

แบบรายงานเสนอความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

กระบวนการ/โครงการ	ชื่อความเสี่ยง	ชื่อหน่วยงาน	ประเภทหน่วยงาน	ด้านประเภทความเสี่ยง
กระบวนการ	การกำหนดความต้องการและ คุณลักษณะ TOR	อบต.มะเฟือง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่าย งบประมาณ

โอกาส/ผลกระทบ	๑	๒	๓	๔	๕
โอกาส (Likelihood)	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาส เกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๑ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๒ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๓ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๔ ครั้ง/ปี
ผลกระทบ (Impact)	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับต่ำมาก	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับต่ำ	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับปานกลาง	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับสูง	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับสูงมาก

แบบรายงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
การกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ TOR	๑	คณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ และกำหนดราคา กลาง" โดยโครงสร้างกรรมการควร ประกอบด้วยประธานและกรรมการอย่างน้อย ๓ คน โดยตั้งเจ้าหน้าที่จากฝ่ายผู้ใช้ประโยชน์ ฝ่ายเทคนิค/ช่าง และฝ่ายพัสดุเข้าร่วม เพื่อให้เกิดการตรวจสอบสมดุล	การล๊อคสเปกเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือการตั้งราคา กลางสูงเกินจริง (Overpricing)	๑	๔	๔	ต่ำ
	๒	คณะกรรมการฯ ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดขอบเขตงาน คุณสมบัติผู้ยื่นข้อเสนอ และรายละเอียดเทคนิค โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญคือ "ต้องเปิดกว้างและห้ามระบุยี่ห้อ" (เว้นแต่สินค้าที่มีลักษณะเฉพาะตัวจริงๆ ซึ่งต้องชี้แจงเหตุผล) พร้อมทั้งสืบราคากลางจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ตามกฎหมายอย่างน้อย ๓ ราย					

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
การกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ TOR	๓	นำร่าง TOR และราคากลางไปเผยแพร่บนระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (e-GP) ของกรมบัญชีกลาง และเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชนและผู้ประกอบการร่วมตรวจสอบและส่งข้อคิดเห็นทุกท่วง (สำหรับโครงการที่มีวงเงินสูงตามที่กระทรวงการคลังกำหนด)					

แบบรายงานการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
คณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ และกำหนดราคากลาง" โดยโครงสร้างกรรมการควรประกอบด้วย ประธานและกรรมการอย่างน้อย ๓ คน โดยดึงเจ้าหน้าที่จากฝ่ายผู้ใช้ประโยชน์ ฝ่ายเทคนิค/ช่าง และฝ่ายพัสดุเข้าร่วม เพื่อให้เกิดการตรวจสอบสมดุล	การลือสเปกเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือการตั้งราคากลางสูงเกินจริง (Overpricing)	ต่ำ	๑.แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำTOR จากหลายหลานส่วนงานเพื่อไขว้ตรวจสอบ ๒.กำหนดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน สำหรับโครงการที่มีมูลค่าสูง ๓.ใช้ฐานข้อมูลราคากลางของกรมของกรมบัญชีกลางอย่างเคร่งครัดและบันทึกที่มาของราคากลางอย่างโปร่งใส	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙	ไม่มี	กองคลัง อบต. มะเฟือง

การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Matrix)

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการยื่นประมูลโครงการ (วิธีเฉพาะเจาะจง) (ด้านที่ ๓ การใช้จ่ายงบประมาณ) โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้า ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Risk Mitigation Measures)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟืองได้ทำการคัดเลือกกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ (ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ) เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน และการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณา ๒ ปัจจัย คือโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม

ระดับ	คำอธิบาย
ดี	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยทำให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

แบบรายงานเสนอความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

กระบวนงาน/โครงการ	ชื่อความเสี่ยง	ชื่อหน่วยงาน	ประเภทหน่วยงาน	ด้านประเภทความเสี่ยง
กระบวนงาน	การยื่นประมูลโครงการ (วิธีเฉพาะเจาะจง)	อบต.มะเฟือง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

โอกาส/ผลกระทบ	๑	๒	๓	๔	๕
โอกาส (Likelihood)	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน ๑ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
ผลกระทบ (Impact)	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก

แบบรายงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
การยื่นประมูลโครงการ (วิธีเฉพาะเจาะจง)	๑	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำ รายงานขอซื้อหรือขอจ้าง โดยระบุเหตุผลความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีเฉพาะเจาะจง รายละเอียดงาน ราคากลาง และวงเงินงบประมาณ เสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุมัติจาก นายก อบต. พร้อมทั้งขอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ					
	๒	เจ้าหน้าที่พัสดุส่งหนังสือเชิญชวนหรือติดต่อผู้ประกอบการที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างงานนั้นโดยตรง (อย่างน้อย ๑ ราย) ให้เข้ามาจัดทำและยื่นใบเสนอราคา พร้อมเอกสารคุณสมบัติ (เช่น หนังสือรับรองนิติบุคคล, ทะเบียนบ้าน/บัตรประชาชน) มายัง อบต.	การเลือกปฏิบัติในการคัดเลือกผู้เสนอราคาหรือเร่งรัดกระบวนการโดยมิชอบ เพื่อใช้วิธีเฉพาะเจาะจง	๒	๒	๔	ต่ำ

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
	๓	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานผลการ เจรจาต่อรองราคา ยืนยันว่า ผู้ประกอบการมีคุณสมบัติครบถ้วน ไม่มีผลประโยชน์ขัดกัน และเสนอ ราคาที่เหมาะสม เพื่อนำเสนอให้ นายก อบต. ลงนามอนุมัติสั่งซื้อหรือ สั่งจ้างอย่างเป็นทางการ					
	๔	อบต. ขึ้นประกาศรายชื่อผู้ชนะการ จัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง บนระบบ e-GP และเว็บ อบต. จากนั้นเจ้าหน้าที่พัสดุจะเรียก ผู้ประกอบการมาลงนามใน สัญญา จ้าง หรือออก ใบสั่งจ้าง (Purchase Order: PO) เพื่อให้เริ่มดำเนินงาน ตามกำหนดเวลา					

แบบรายงานการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
เจ้าหน้าที่พัสดุส่งหนังสือเชิญชวน หรือติดต่อผู้ประกอบการที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างงานนั้น โดยตรง (อย่างน้อย ๑ ราย) ให้เข้ามาจัดทำและยื่นใบเสนอราคา พร้อมเอกสารคุณสมบัติ (เช่น หนังสือรับรองนิติบุคคล, ทะเบียนบ้าน/บัตรประชาชน) มายัง อบต.	การยื่นประมูลโครงการ(วิธีเฉพาะเจาะจง)	ต่ำ	-มาตรการสืบราคาตลาดจริง: แม้จะมีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวเข้ามาในวันยื่นใบเสนอราคา แต่เจ้าหน้าที่พัสดุต้องทำการสืบราคาตลาดของสินค้าหรือบริการประเภทเดียวกันนั้นจากแหล่งอื่นแนบไว้ในสำนวนด้วย เพื่อพิสูจน์ว่าราคาที่ อบต. กำลังจะจัดจ้างไม่ได้แพงเกินจริง -การตรวจสอบความขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest): ก่อนลงนามในรายงานผลการพิจารณา ต้องให้คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องลงนามใน "หนังสือปฏิญาณตนและยืนยันไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน" กับผู้รับจ้างรายดังกล่าว เพื่อป้องกันความผิดตามกฎหมาย ป.ป.ช.	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙	ไม่มี	กองคลัง อบต. มะเฟือง

การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Matrix)

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของการเบิกจ่ายงบประมาณ (โครงการ) (ด้านที่๓การใช้จ่ายงบประมาณ) โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Risk Mitigation Measures)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟืองได้ทำการคัดเลือกกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ (ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ) เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน และการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณา ๒ ปัจจัย คือโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม

ระดับ	คำอธิบาย
	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

แบบรายงานเสนอความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

กระบวนงาน/โครงการ	ชื่อความเสี่ยง	ชื่อหน่วยงาน	ประเภทหน่วยงาน	ด้านประเภทความเสี่ยง
โครงการ	การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ (โครงการ)	อบต.มะเฟือง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่าย งบประมาณ

โอกาส/ผลกระทบ	๑	๒	๓	๔	๕
โอกาส (Likelihood)	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาส เกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๑ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๒ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๓ ครั้ง/ปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ เกิน ๔ ครั้ง/ปี
ผลกระทบ (Impact)	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับต่ำมาก	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับต่ำ	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับปานกลาง	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับสูง	กระทบต่อความเชื่อมั่น ของสังคมระดับสูงมาก

แบบรายงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
การเบิกจ่ายเงิน งบประมาณ (โครงการ)	๑	เมื่อผู้รับจ้างหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ดำเนินงานเสร็จสิ้น ต้องทำ หนังสือส่ง มอบงาน หรือรายงานผลการดำเนินงาน คณะกรรมการตรวจรับที่ถูกแต่งตั้งไว้ต้อง ลงพื้นที่ตรวจสอบหน้างานจริงว่าถูกต้อง ตาม TOR หรือไม่ หากถูกต้องครบถ้วน ให้ร่วมกันลงนามใน ใบตรวจรับพัสดุ เพื่อ เป็นหลักฐานสำคัญในการขอเบิกเงิน					
	๒	เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการรวบรวม หลักฐานทั้งหมดส่งให้ฝ่ายพัสดุและกอง คลัง ประกอบด้วย: -ใบตรวจรับพัสดุ / รายงานผลการ ดำเนินงาน -ใบเสร็จรับเงิน หรือใบกำกับภาษี (ที่ ถูกต้องตามกฎหมาย) -ภาพถ่ายการดำเนินโครงการ (หน้างาน จริง) -รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ (กรณีมีการ ฝึกอบรม/สัมมนา) -สำเนาสัญญาจ้าง หรือใบสั่งจ้าง		๒	๒	๔	ต่ำ

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (Lxl)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
	๓	-เสนอฎีกาเบิกจ่ายเงินให้ นายก อบต. พิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน โดยนายก อบต. จะพิจารณาจากรายงานการตรวจรับและ เอกสารประกอบว่าโครงการบรรลุ วัตถุประสงค์และทำถูกต้องตามระเบียบ หรือไม่ ก่อนลงนามอนุมัติในฎีกา	การเบิกจ่ายซ้ำซ้อน (Double Payment): การนำบิลค่าใช้จ่ายเดิม หรือภาพถ่ายโครงการเก่ามา หมุนเวียนเบิกใหม่ในชื่อโครงการอื่น	๒	๓	๖	ปานกลาง

แบบรายงานการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
เสนอฎีกาเบิกจ่ายเงินให้ นายก อบต. พิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน โดยนายก อบต. จะพิจารณาจากรายงานการตรวจรับและเอกสารประกอบว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์และทำถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ ก่อนลงนามอนุมัติในฎีกา	การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ (โครงการ)	ปานกลาง	-การตรวจสอบพิกัดและเวลาจริง: บังคับให้ภาพถ่ายประกอบการเบิกจ่ายต้องระบุ พิกัด GPS และวันเวลาที่ถ่ายภาพจริง เพื่อยืนยันว่าโครงการถูกจัดขึ้นในพื้นที่และเวลาที่กำหนดตามสัญญา ไม่ใช่การนำรูปเก่ามาวนใช้ -มาตรการตรวจสอบใบเสร็จ: กองคลัง ควรสุ่มตรวจสอบใบเสร็จรับเงินที่มีมูลค่าสูง โดยการโทรศัพท์ยืนยันกับร้านค้าหรือตรวจสอบผ่านระบบภาษีของกรมสรรพากร เพื่อป้องกันการใช้ใบเสร็จ -การเปิดเผยผลการเบิกจ่าย: ประกาศรายละเอียดโครงการที่เบิกจ่ายเงินเสร็จสิ้นแล้วบนเว็บไซต์ อบต. เพื่อให้ประชาชนช่วยตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของโครงการเทียบกับจำนวนเงินที่จ่ายไป	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙	ไม่มี	กองคลัง อบต. มะเฟือง